

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА ОПОДАТКУВАННЯ

УДК 336.225

Марченко Ольга Іванівна

Кандидат економічних наук,

Доцент кафедри економіки підприємства

Університет державної фіскальної служби України

*Наукові інтереси: інноваційний розвиток підприємств,
малий бізнес, підприємництво*

ПОТЕНЦІАЛ ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

***Анотація.** Стаття присвячена дослідженню поняття податкове стимулювання та його сутності. Проведено аналіз зарубіжного досвіду використання податкових інструментів активізації інноваційної діяльності, визначено найбільш поширені з них. Досліджено потенціал податкового стимулювання інноваційної економіки України за допомогою аналізу показників та індексів, які характеризують її технологічну й інноваційну конкурентоспроможність. Встановлено, що наявні засоби активізації інноваційної діяльності в Україні є недостатніми і потребують подальшого вдосконалення. Визначено основні напрями вдосконалення податкового стимулювання інноваційної діяльності в Україні.*

***Ключові слова:** потенціал, податкове стимулювання, інновації, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, податкові пільги.*

Marchenko O. I.

POTENTIAL OF TAX INCENTIVES OF INNOVATIVE ECONOMY

***Annotation.** The article is devoted to the study of the concept of tax incentives and their essence. An analysis of the foreign experience of using tax instruments for the activation of innovation activity has been carried out, the most common ones identified. The potential of tax stimulation of the innovative economy of Ukraine by means of analysis of indices and indices characterizing its technological and innovative competitiveness is researched. It is established that the available means of activating innovation activity in Ukraine are insufficient and require further improvement. The main directions of improvement of tax stimulation of innovation activity in Ukraine are determined.*

***Key words:** potential, tax incentives, innovations, innovative activity, innovative economy, tax privileges.*

Постановки проблеми. На даний момент в нашій державі спостерігається нестабільність в економіці, існують такі проблеми, як забезпечення розвитку економіки, зростання ВВП в умовах знецінення національної валюти, зростання корупції, наявності не досить сприятливих умов для розвитку бізнесу та ін. Однією з головних сфер економіки, що забезпечують розвиток країни, є

промисловість, яка виконує функцію матеріальної основи для динамічного та інноваційного розвитку економіки країни. Для формування інноваційної економіки у країні важливе значення має рівень розвитку інноваційного середовища. Його можна виміряти за допомогою індексів, що характеризують стан певного аспекту економіки й суспільства. Вимірювання, у нашому випадку, передбачає чітке визначення основних чинників, які впливають на становлення інноваційної економіки України. У ньому ми можемо спиратись міжнародні спостереження і дослідження інноваційної спроможності й технологічної готовності країн світу.

Аналіз наукових досліджень. Проблематика стимулювання інноваційної діяльності підприємств досить широко розглядається у економічній літературі. Обґрунтовується необхідність та значущість такого стимулювання, розглядаються його окремі напрями та методи. Разом з тим ряд важливих аспектів цієї проблеми все ще залишаються поза увагою вчених. Так, поглибленого аналізу потребує сутність поняття „податкове стимулювання інноваційної діяльності”, важливим є узагальнення та систематизація напрямів і форм податкового стимулювання, розробка комплексного підходу до створення дієвої та ефективної системи стимулювання. Проблемам фінансового забезпечення інноваційної діяльності та її оподаткуванню присвячена значна кількість праць учених як: Ю. Бажал, В. Геець, О. Данілов, М. Денисенко, Ю. Іванов, М. Крупка, А. Кузнецова, С. Онишко, В. Опарін, Т. Паєнтко, А. Соколовська, Л. Федулова та ін. Ними зроблено значний внесок у розвиток такого важливого напрямку наукових досліджень як встановлення і реалізація взаємозв'язку інновацій та фінансів і його значення для інноваційно-інвестиційної модернізації економіки; різним аспектам підтримки інноваційної діяльності фінансовими інструментами державного регулювання, визначальне місце серед яких посідають податкові.

Метою статті визначено поглиблення теоретичних засад та обґрунтування практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності потенціалу податкового стимулювання інноваційної економіки.

Виклад основного матеріалу. Інноваційна економіка характеризується складністю процесу становлення. Вона формується поетапно під впливом суперечливих екзогенних та ендегенних чинників. В цьому становленні важливу роль відіграє система державного регулювання, орієнтована саме на стимулювання інноваційної сфери та інноваційного підприємництва. З досвіду країн успішного інноваційного розвитку відомо, що система державного регулювання повинна мати в якості обов'язкового елементу податкове стимулювання.

Хоча у сучасній податковій теорії сформулювалося, у цілому, негативне відношення до податкових пільг, що є одним з видів інструментів податкового регулювання, досвід розвитку податкових систем європейських держав свідчить: на тлі загального зниження кількості податкових пільг податкові стимули інвестиційної та інноваційної діяльності, поряд із пільгами соціального характеру, не тільки зберігають своє положення, але й переходять у розряд найбільш важливих та поширених інструментів податкового регулювання. На відміну від економічно розвинених країн в Україні засоби податкового стимулювання інноваційної діяльності практично не використовуються [9].

Застосування податкових пільг викликає багато суперечок серед вітчизняних вчених, що зумовлено, у першу чергу, необхідністю визначити кому надавати такі пільги і в якому обсязі. Проблема визначення суб'єкта-отримувача податкової пільги виникає наслідок специфіки інноваційної діяльності. Перші три етапи інноваційної діяльності не приносять ніякої віддачі – прибуток на цих етапах відсутній. Тому надання підприємству новатору податкових пільг, спрямованих на зниження податкового тиску на прибуток, є недоцільним – вагомої користі воно не принесе, а у випадку відсутності обмежень щодо розміру цих пільг дозволить штучно завищити збитки. Якщо надавати цю пільгу на четвертому етапі інноваційного процесу, то необхідно врахувати інфляційний чинник, що фактично знищує частину цієї пільги та підриває її ефективність. Специфіка інноваційної діяльності полягає у тому, що найбільший ризик несе та особа, яка фінансує інноваційну розробку, оскільки інновація може так і не вийти на завершальний етап і не принести прибутку. Тому в першу чергу, на наш погляд, податкове стимулювання має спрямовуватися на інвестора, який вкладає кошти в інноваційну діяльність.

У світовій практиці податкового стимулювання інноваційної діяльності є два основних напрями: надання окремих податкових пільг, пов'язаних з реалізацією інноваційних проектів або діяльністю інноваційних організацій, та створення спеціальних податкових режимів підтримки інноваційної діяльності у рамках технопарків [6, с. 86].

Більше поширеним є застосування „податкових канікул” для підтримки підприємництва на початкових етапах становлення суб'єктів господарювання (у цьому випадку отримувачами цієї пільги є новостворені підприємства) та стимулювання інвестиційної діяльності (пільга надається суб'єктам господарювання, які залучають інвестиції (у тому числі й іноземні). Досить часто при застосуванні „податкових канікул” встановлюються додаткові територіальні обмеження, у цьому випадку пільга набуває регіональної спрямованості – на вирівнювання економічного стану окремих територій за рахунок стимулювання прискореного розвитку депресивних регіонів.

Залежно від змісту завдань, що ставляться у процесі податкового регулювання, „податкові канікули” можуть надаватися всім суб'єктам господарювання незалежно від виду здійснюваної ними господарської діяльності або тільки тим платникам, які за певними ознаками (наприклад, обсяг залучених інвестицій) відповідають встановленим пріоритетам.

Принципово застосування механізму „податкових канікул” для податкового стимулювання інноваційної діяльності може бути реалізоване за двома напрямками:

- податкова підтримка інноваційних підприємств. У цьому випадку пільга надається виключно тим підприємствам, що за своїми ознаками відповідають визначенню інноваційних, незалежно від того, внаслідок якої саме діяльності отримано цей прибуток. При застосуванні цієї пільги основною проблемою є встановлення чітких і прозорих критеріїв, яким має відповідати інноваційне підприємство (оскільки недотримання цієї вимоги може призвести до неконтрольованого збільшення кількості платників, що користуються цією пільгою). Крім того, бажаним є встановлення обмежень, щодо цільового використання вивільнених, внаслідок надання пільги коштів);

- тимчасове виведення з-під оподаткування прибутку від реалізації інноваційних проектів. Суб'єктами пільги цього виду можуть бути будь-які підприємства, що реалізують інноваційні проекти, але під „податкові канікули” підпадає тільки прибуток від реалізації саме того проекту, на який поширюється дія пільги. Цей механізм потребує чіткого законодавчого врегулювання в частині визначення критеріїв інноваційних проектів та ведення окремого податкового обліку (що пов'язано з додатковими витратами платників).

Обов'язковою умовою застосування „податкових канікул” є встановлення періоду дії цієї пільги для конкретного платника податків. Практика її застосування свідчить про те, що вона встановлюється на п'ять років або на період відшкодування відповідних капітальних витрат [8]. Разом із тим встановлення фіксованого періоду застосування „податкових канікул”, що є звичайним у цьому випадку, може розглядатися як недолік цього механізму. Оскільки термін впровадження інновацій та тривалість окремих стадій інноваційного циклу суттєво розрізняються у залежності від виду інновацій та їх галузевої спрямованості. Тому забезпечити урівноважений підхід до всіх суб'єктів пільгового оподаткування у даному випадку є неможливим.

Ще однією проблемою податкового стимулювання інновацій за допомогою „податкових канікул” є те, що звільнення від оподаткування застосовується саме у той час, коли інноваційний проект ще не в змозі принести очікуваний прибуток, а перенесення збитків на майбутні податкові періоди механізмом „податкових канікул” не передбачено. З цієї точки зору більше прийнятним для платників є застосування вільних, від цього недоліку варіантів, інноваційних податкових пільг: знижки або інноваційного податкового кредиту.

Наведені недоліки „податкових канікул” як механізму податкового стимулювання інноваційної діяльності зумовлюють його обмежене використання в практиці оподаткування.

Більше розгалуженими та різноманітними серед напрямів податкового стимулювання інноваційної діяльності є податкові інноваційні пільги, що надаються інноваційним підприємствам. Це, у першу чергу, пов'язано з тим, що поряд зі специфічними пільгами, характерними саме для цих

суб'єктів господарської діяльності, в державному податковому регулюванні їх діяльності широке застосування знаходять пільги, що успішно виправдали себе як засоби податкової підтримки інновацій, що здійснюються неспеціалізованими підприємствами.

Одразу слід зазначити, що всі податкові пільги інноваційної спрямованості можуть бути розподіленими на прямі (безпосередньо спрямовані на стимулювання інноваційної активності) та непрямі (спрямовані на інші цілі, наприклад, на залучення інвестицій, створення нових робочих місць тощо), при застосуванні яких стимулювання інновацій виступає одним із можливих додаткових ефектів.

Застосування зменшених ставок податку на прибуток може бути використано в податковій підтримці інновацій у двох варіантах.

Зниження ставок податку на прибуток інноваційних підприємств та організацій, що виконують науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи інноваційного характеру. Ця пільга є достатньо простою у використанні, цілком логічною та прозорою. В європейській податковій практиці є декілька прикладів застосування знижених ставок податку на прибуток для інноваційних підприємств та організацій. Так, зокрема, повне звільнення від оподаткування прибутку науково-дослідних підприємств та організацій без обмеження часу дії цієї пільги застосовується в Туреччині, але обов'язковою умовою при цьому є те, що дослідження мають бути виключним видом діяльності таких суб'єктів інноваційного процесу [4, с. 100]. У Греції повне звільнення від податку на прибуток мають проектні та конструкторські фірми, що виконують проекти за межами країни. Пільга не має часових обмежень та застосовується за умови додержання трьох умов: 1) питома вага робітників-греків має перевищувати 4/5 загальної чисельності працюючих і 3/5 персоналу кожної категорії; 2) наявність спеціальної гарантії одного зі спеціально визначених банків Греції; 3) річний обсяг імпорту перевищує 50 тис. дол. США [4, с. 100].

У Франції ця пільга для інноваційних підприємств є цілком логічним продовженням „податкових канікул”: протягом двох наступних років податок сплачується за половинною ставкою.

Знижена до 25 відсотків ставка застосовується в Люксембурзі для оподаткування прибутків нового бізнесу та нової діяльності протягом восьми років, причому розмір ставки визначається обсягами інвестицій в основні фонди.

Разом із тим введення знижених ставок на прибуток інноваційних організацій потребує розв'язання декількох достатньо складних проблем. Крім необхідності чіткого та однозначного переліку критеріїв суб'єктів пільгового оподаткування (що є необхідним для будь-яких пільг, встановлених для окремих категорій платників), необхідно також забезпечити наукове обґрунтування розміру зниження ставки податку (відносно базової ставки) та доцільного періоду її застосування.

Зменшення ставок оподаткування прибутку, отриманого від реалізації інноваційного проекту. Порівняно з попереднім різновидом ця пільга має більш конкретний характер, оскільки знижена ставка податку застосовується тільки до прибутку від реалізації проекту, що є предметом стимулювання. Вона певною мірою є аналогом відповідної інвестиційної пільги з усіма властивими їй перевагами й недоліками. Характерною рисою її застосування є необхідність ведення окремого податкового обліку витрат і результатів реалізації інноваційного проекту, що створює додаткові труднощі як в організації податкового обліку у платника податків, так і в податковому адмініструванні. Найбільш доцільний варіант її введення – після закінчення дії „податкових канікул”.

З огляду на тісний взаємозв'язок між наявністю власних коштів підприємств для фінансування інвестицій і їхньою інвестиційною активністю, а також винятково більшу роль інвестицій для соціально-економічного розвитку держави у промислово розвинених країнах з'явилася теорія самофінансування зі своїм понятійним апаратом і набором показників. Згідно цієї теорії основним джерелом власних коштів для фінансування інвестицій є чистий нерозподілений прибуток і амортизаційні відрахування. Сумарна величина амортизаційних відрахувань і нерозподіленого прибутку підприємства за певний період одержало назву „валове самофінансування”. Одним з важливих напрямів нарощування обсягів валового самофінансування підприємств у всіх промислово розвинених країнах є вдосконалення державної амортизаційної політики за рахунок раціонального використання прискореної амортизації [3, с. 318].

Прискорена амортизація застосовується в оподаткуванні прибутку підприємств переважної більшості європейських країн, але для стимулювання інновацій цей механізм використовується поки що обмежено. Слід відзначити позитивний досвід:

- Бельгії – нематеріальні активи, що використовуються в дослідженнях та розробках, амортизуються за ставкою 33,3 % замість 20-відсоткової ставки в інших випадках [4, с. 105];
- Фінляндії – прискорені норми амортизації встановлені для малих та середніх підприємств, що освоюють нову продукцію;
- Люксембургу – прискорена амортизація застосовується для обладнання, що використовується в дослідженнях і розробках (термін застосування підвищених норм – чотири роки), а списання не може перевищувати 40 % залишкової вартості об'єкта;
- Португалії – щорічні витрати на НДДКР амортизуються за ставкою 33 %.

Доцільність застосування прискореної амортизації полягає у наступному. По-перше, застосування методу прискореної амортизації можна порівняти з безпроцентною позику на технічний розвиток підприємства. Це пояснюється тим, що в першій половині терміну експлуатації устаткування за рахунок збільшення амортизаційних відрахувань збільшується собівартість продукції, отже, зменшується прибуток оподаткування і відповідно податок на прибуток. Тому у розпорядженні підприємства залишається більше засобів для фінансування технічного розвитку і оновлення основних фондів. Таким чином, застосування методу прискореної амортизації дозволяє отримати пільги на податок на прибуток у перші роки використання нововведеного устаткування, а тим самим стимулює їх своєчасне оновлення і процес інноваційної діяльності.

По-друге, великі амортизаційні відрахування сприяють зростанню інвестицій і процесу оновлення парку устаткування підприємств.

По-третє, метод прискореної амортизації дозволяє швидше перенести на витрати підприємства знос устаткування. Це особливо важливо, оскільки устаткування може зноситися морально швидше, ніж фізично. У разі швидкого морального старіння цього устаткування, швидше створюється резерв для його заміни.

Незважаючи на різноманітність застосування у світовій практиці податкових пільг, що забезпечують стимулювання інноваційної діяльності, можна виділити дві характерні риси їх надання, що необхідно враховувати при створенні системи податкової підтримки інноваційної діяльності підприємств в Україні:

- пільговий порядок оподаткування застосовується винятково для вирішення завдань, що відносяться до числа пріоритетних у загальнонаціональному масштабі;
- строге цільове використання коштів, що звільняються у результаті надання пільг.

Серед найбільш перспективних механізмів стимулювання інноваційної діяльності А. Соколовська називає:

- введення інвестиційного податкового кредиту в обсязі від 7 до 15 % вартості нових капіталовкладень у виробниче устаткування;
- звільнення від оподаткування прибутку виробничих підприємств, отриманого від новоствореного виробництва на період його окупності, але не більше трьох років;
- зменшення оподаткованого прибутку на повний обсяг витрат на науково – дослідні і дослідно-конструкторські розробки;
- запровадження нової амортизаційної політики [5, с. 392].

Потенціал податкового стимулювання інноваційної економіки України можна розкрити за допомогою аналізу показників та індексів, які характеризують її технологічну й інноваційну конкурентоспроможність. До найважливіших індексів інноваційної діяльності належать:

- глобальний індекс конкурентоспроможності Global Competitiveness Index (GCI) Всесвітнього економічного форуму (WEF);
- глобальний індекс інновацій Global Innovation Index Корнельського університету, бізнес-школи INSEAD і Всесвітньої організації інтелектуальної власності (WIPO).

Якщо поглянути на нашу державу в координатах міжнародних рейтингів, то можна побачити певною мірою таку картину, що Україна на сьогодні займає скромну позицію в міжнародних економічних рейтингах, що може бути наслідком низького рівня розвитку інноваційного середовища [1, с.71].

Для найбільш об'єктивної оцінки інноваційного розвитку України розглянемо місце нашої економіки в рейтингу Глобального індексу інновацій (GII). Цей індекс отримав широке визнання в якості найважливішого джерела інформації щодо інноваційної діяльності, а також виступає корисним контролюючим інструментом для директивних органів будь-якої країни та світу в цілому. GII — оцінює рівень розвитку інновацій в країні, її витрати на інновації і результат прийнятих зусиль. Індекс враховує умови для відкриття та розвитку нового бізнесу, податкову політику в країні, якість університетської освіти, доступність макрофінансування та венчурного капіталу.

В оприлюдненій Всесвітньою організацією інтелектуальної власності доповіді "Глобальний інноваційний індекс 2017" містяться рейтинги ефективності інноваційної діяльності в 127 країнах світу, що базуються на 82 індикаторах. Незважаючи на те що за останні роки Україна піднялася в рейтингу на 29 пунктів (в 2017 році Україна посіла 50 місце, тоді як у 2008 році займала 79), інноваційність економіки України є доволі нестабільною та суперечливою. Лідерами в світі є Швейцарія, Швеція, Нідерланди та США. Польща – 38, Росія – 45, Білорусь – 88. Україна в таблиці рейтингу розташувалася між Катаром і Таїландом, які відповідно займають 49 та 51 місця [7].

Під час оцінки інноваційного розвитку, експерти базувалися на двох "китах": вхідні інноваційні фактори та інноваційний результат. Країни, які знайшли баланс між цими показниками отримали найкращі результати.

У 2017 році Україна посіла найвищу позицію за останні 7 років – 50 місце, випередивши Тайланд та опинившись позаду Чорногорії та Катару. А у групі за рівнем доходів нижче середнього Україна посіла 2 місце після В'єтнаму, обійшовши Монголію, Молдову, Вірменію та Індію.

У порівнянні з 2016 роком наша держава піднялася на 6 пунктів, що обумовлено високим коефіцієнтом інноваційної ефективності, тобто співвідношенням інноваційного результату до інноваційних ресурсів.

За оцінками експертів, які здійснювали згадані дослідження, інноваційна діяльність в Україні потребує міжгалузевого технологічного обміну, зміцнення зв'язків компаній з університетами й науково-дослідними інститутами, розвитку міжнародної науково-технічної кооперації, венчурного інвестування у нові прогресивні розробки, створення інноваційної інфраструктури, широкого застосування інформаційних технологій тощо [2].

За результатами міжнародного порівняння, Україна продовжує розвиватися без істотного використання свого інноваційного потенціалу. Інноваційна продукція освоюється переважно завдяки використанню науково-технічних надбань попередніх років. Такий етап інноваційний розвиток має досить вузькі межі та не дає можливості підтримувати конкурентоспроможність вітчизняних підприємств протягом тривалого періоду. Аналіз світового досвіду державного управління та податкового стимулювання інноваційною діяльністю підтверджує актуальність використання податкового інструментарію у якості стимулюючого механізму. Інституційне забезпечення розвитку інноваційної економіки України є незадовільним. Будь-який інструмент податкового стимулювання інноваційної діяльності наштовхується на певні перешкоди.

Висновки. Однією з причин низької інноваційної активності в Україні виступає недостатнє використання податкових стимулів до інвестицій в інноваційну діяльність підприємств. Як свідчить зарубіжний досвід, навіть проводячи політику скорочення податкових пільг, більшість технологічно розвинених держав світу залишили пільги, направлені на стимулювання саме інноваційної діяльності. Дослідження інноваційної діяльності підприємства, теоретичні і практичні пошуки можливостей її активізації як на мікрорівні, так і на макрорівнях активно проводяться у всіх країнах світу. При цьому важливе значення має не тільки інтерес самого підприємства до розробки і впровадження інновацій, а й використання державою відповідних методів стимулювання інноваційної діяльності, в тому числі і

податковими. Саме таке стимулювання, як засвідчує проведений аналіз, дозволило багатьом країнам здійснити економічний прорив на інноваційній основі.

Список літератури

1. Гальчук А. А. Місце інноваційного потенціалу України в міжнародних економічних рейтингах / А. А. Гальчук // Інвестиції: практика та досвід. - 2016. - № 8. - С. 70-72.
2. Інформаційний розвиток промисловості як складова структурної трансформації України: Аналітична доповідь Інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс] // Сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Ekomika_15-694c8.pdf.
3. Орлов П. А. Амортизаційна політика як інструмент активізації інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств / П. А. Орлов, С. П. Орлов // Інновації : проблеми науки і практики 2006 : монографія. – Х. : ВД „Інжек”, 2006. – С. 317–335.
4. Проблеми розвитку податкової політики і оподаткування : монографія / за заг. ред. проф. Ю.Б. Іванова. – Харків : ВД „ІНЖЕК”, 2007. – 448 с.
5. Соколовська А. М. Податкова система держави : теорія і практика становлення / А.М. Соколовська. – К. : Знання-Пресс, 2004. – 454 с.
6. Финансовые инструменты социально-экономического развития государства и регионов / под ред. А. Д. Данилова : монография. – К. : Компьютерпресс, 2009. – 288 с.
7. The Global Innovation Index 2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org/>
8. European Tax Handbook 2004 / ed. L. L. Juhani Kesti. – Amsterdam : International Bureau of Fiscal Documentation, 2004. – 754 p.
9. Paientko T. Corporate income taxation-selected problems and decisions. The case of Ukraine / T. Paientko, K. Proskura // Zeszyty Teoretyczne Rachunkowosci. – 2016. – Vol. 62. – Issue 142. – P. 135–152.

References

1. Ghaljchuk, A.A. (2016) “Misce innovacijnogho potencialu Ukrajiny v mizhnarodnykh ekonomichnykh rejtyngakh” [The place of innovation potential of Ukraine in international economic rankings], *Investycji: praktyka ta dosvid*, vol. 3, pp. 70-72 [in Ukraine].
2. Information development of industry as a component of structural transformation in Ukraine: Analytical report of the Institute for Strategic Studies [Online], available at: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Ekomika_15-694c8.pdf.
3. Orlov, P.A. (2006). “Amortizatsiyna politika yak instrument aktivizatsii investitsiynoi ta innovatsiynoi diyal’nosti pidpriemstiv” [Amortization policy as an instrument for activating investment and innovation activities of enterprises]. *Innovatsii: problemi nauki i praktiki*, pp. 317-335 [in Ukraine].
4. Ivanov, Yu.B (2007) “Problemy rozvytku podatkovoi polityky i opodatkuвання” [Problems of development of tax policy and taxation]. *Kharkiv, Inzhhek*, 448 p. [in Ukraine].
5. Sokolovskaya, A.M. (2004) “Podatkova systema derzhavy : teoriya i praktyka stanovlennja” [Tax system of the state: the theory and practice of formation], *Kyiv, Znannja-Press*, 454 p. [in Ukraine].
6. Danilov, A.D. (2009) “Finansovi instrumenty socialjno-ekonomichnogho rozvytku derzhavy ta rehioniv” [Financial instruments of socio-economic development of the state and regions], *Kompjju'terpress*, 288 p. [in Russian].
7. The Global Innovation Index 2017 [Online], available at: <https://www.globalinnovationindex.org/>
8. Juhani Kesti (2004). *European Tax Handbook*, Amsterdam: International Bureau of Fiscal Documentation, 754 p. [in English].
9. Paientko, T. and Proskura, K. (2016). “Corporate income taxationselected problems and decisions. The case of Ukraine”. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowosci*, vol. 62, issue 142, pp. 135-152 [in English].

Науково-практичний журнал

Економіка та митно-правові відносини

Випуск 5, червень 2018 р.

Scientific and practical journal

Economy and customs and legal relations

Edition 5, June, 2018 y.

© Хмельницький університет управління та права
© Тернопільський національний економічний університет
© Громадська організація «Науковий простір»
www.sciencehub.org.ua

ЕКОНОМІКА ТА МИТНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ

№ 5, червень 2018 р.

Науково-практичний журнал з економічних та правових наук, заснований у 2017 році Хмельницьким університетом управління та права, Тернопільським національним економічним університетом та Громадською організацією «Науковий простір».

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: КВ №22790-12690Р від 14.06.2017р.

Метою існування журналу є сприяння оприлюдненню результатів науково-практичних досліджень вчених, практиків та молодих науковців у сфері економіки, фінансів, права, суспільних відносин та підтримка креативних ідей і нових напрямків у науці.

Мови видання журналу: українська, англійська, російська.

Сфера розповсюдження журналу: загальнодержавна та зарубіжна.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Dariusz Pawliszczy, Doctor of Philosophy, Mayor of Gromadka, Poland.

Заступники головного редактора:

Омельчук Олег Миколайович – доктор юридичних наук, професор.

Гуцул Інна Анатоліївна – кандидат економічних наук.

Відповідальний секретар:

Ткачик Федір Петрович – кандидат економічних наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Крисоватий Андрій Ігорович – доктор економічних наук, професор;

Войцешук Андрій Дмитрович, кандидат економічних наук, доцент;

Буханевич Олександр Миколайович, доктор юридичних наук, професор;

Гринько Світлана Дмитрівна, доктор юридичних наук, професор;

Гришук Віктор Климівич, доктор юридичних наук, професор;

Гришук Оксана Вікторівна, доктор юридичних наук, професор;

Дмитрів Володимир Ігорович, кандидат економічних наук;

Зінченко Олена Антонівна, доктор економічних наук, професор;

Івашук Ірина Олегівна, доктор економічних наук, професор;

Коваленко Юлія Михайлівна, доктор економічних наук, професор;

Костяшкін Іван Олександрович, доктор юридичних наук, доцент;

Кулинич Роман Омелянович, доктор економічних наук, доцент;

Луців Богдан Любомирович, доктор економічних наук, професор;

Пила Василь Іванович, доктор економічних наук, професор;

Синчак Віктор Петрович, доктор економічних наук, професор;

Турило Анатолій Михайлович, доктор економічних наук, професор;

Щерба Вікторія Миколаївна, кандидат юридичних наук;

Bozena Kuchmacz, dr inż. Uniwersytet Trzeciego Wieku Gromadka, Poland;

Dinca Marius Sorin, Ph.D., Habilitated Full Professor, Transylvania University of Brasov, Romania;

Roger Hermann, head of the Regional Office for Capacity Building for the World Customs Organization Europe Region, Azerbaijan;

Stradinya Svitlana Arkadiivna, Doctor of Economics, Associate Professor, Baltic International Academy, Latvia;

Ohlei Olena Sergiivna, Master of Science in Computational Life Science, Die Universität zu Lübeck, Germany.

Редколегія не завжди поділяє позицію авторів публікацій. Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Передрукування та будь-яке використання – з обов'язковим посиланням на журнал.

Рекомендовано до друку Вченою Радою Хмельницького університету управління та права (протокол № 8 від 19 червня 2018р).

Адреса редакції: 29000, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 8.

ISSN 2616-5287

<http://sciencehub.org.ua> /// eclr@ukr.net /// ©Економіка та МПВ

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНО

<i>Интерв'ю з Даріушем Павлице (Dariusz Pawliszczy), доктором філософії, мером міста Громадка, Польща.....</i>	<i>4</i>
--	----------

ПІДПРИЄМНИЦТВО, БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АУДИТ 6

<i>Зінченко Олена Антонівна, Зінчук Ольга Василівна, Зінченко Дмитро Сергійович</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЗРОСТАННЯ ЙОГО ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	6

<i>Турило Анатолій Михайлович, Дарій Олесь Павлице</i>	
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ЕФЕКТИВНІСТЮ НА ОСНОВІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КАПІТАЛУ	13

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА ОПОДАТКУВАННЯ 20

<i>Марченко Ольга Іванівна</i>	
ПОТЕНЦІАЛ ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ	20

<i>Гуцул Інна Анатоліївна</i>	
МОНІТОРИНГ ПРОЦЕСІВ АДАПТАЦІЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ ВИМОГ	27

<i>Дмитрів Володимир Ігорович</i>	
ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТА ЙОГО ГАРМОНІЗАЦІЯ З ПОЛОЖЕННЯМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	36

<i>Мельник Марія Василівна, Гаврилюк Вікторія Анатоліївна, Герлінська Едіта Ігорівна</i>	
КОНТРОЛЬНО-ПЕРЕВІРОЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ФІСКАЛЬНИХ ОРГАНІВ У КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ УХИЛЕННЮ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ.....	44

ПРАВОВА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА 54

<i>Налуцишин Віктор Володимирович</i>	
ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ЙОГО ІНТЕНЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ВЕРИФІКАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО КОНТРОЛЮ	54

<i>Щерба Вікторія Миколаївна</i>	
ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПРИСЯЖНОГО	62

МИТНА ПОЛІТИКА ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ 69

<i>Пустіва Алла Андріївна</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ БОРОТЬБИ З ПОРУШЕННЯМИ МИТНИХ ПРАВИЛ.....	69

<i>Ткачик Федір Петрович, Козак Іван Володимирович</i>	
ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СПРАВОЮ В УКРАЇНІ	78

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ АВТОРІВ.....86